

Οδηγός για την Συγγραφή Εργασιών

Τμήμα Τεχνών Ήχου & Εικόνας
Κέρκυρα 2/10/2009

Ο παρών Οδηγός περιέχει βασικούς κανόνες για την εκπόνηση κάθε εργασίας (προπτυχιακής, ατομικής, πτυχιακής, μεταπτυχιακής, διδακτορικής διατριβής). Απευθύνεται σε όλους τους φοιτητές και ιδιαίτερα σε εκείνους των μεγαλύτερων εξαμήνων που δεν έχουν παρακολουθήσει το μάθημα **Επιστημονική Μεθοδολογία**. Ο Οδηγός λειτουργεί συμπληρωματικά προς το μάθημα και οι φοιτητές οφείλουν να μην επαναπαύονται στην χρήση του, αλλά να συμβουλευονται τον επιβλέποντα των εργασιών τους τακτικά σε όποια επί μέρους ζητήματα, με σκοπό την εκπόνηση μιας κατά το δυνατόν άρτιας εργασίας.

Η μορφή μιας εργασίας και, φυσικά, η τεκμηρίωσή της (παραπομπές στη βιβλιογραφία, αναφορές) είναι σημαντική και κρίνεται μαζί με το περιεχόμενό της. Εξίσου σημαντική είναι και η ικανότητα ορθής χρήσης της ελληνικής ή άλλης γλώσσας (ορθογραφία, σύνταξη, διατύπωση), καθώς και η ευχέρεια στη χρήση της ειδικής σε κάθε μάθημα ορολογίας.

I. Μορφή Εργασίας

Η αρτιότητα της μορφής, η τάξη, η καθαρότητα και η συνέπεια στην τήρηση των κανόνων της μορφής από πολλές απόψεις αποτελεί εξίσου τεκμήριο της σοβαρότητας του γράφοντα και του επιστημονικού χαρακτήρα μιας εργασίας.

Κείμενο

Το γραπτό μέρος της εργασίας πρέπει να έχει τα εξής χαρακτηριστικά:

- **σελίδα:** A4
- **χαρακτήρες ανά γραμμή:** 65-70
- **διάστημα γραμμών** (διάστιχο): 1,5
- **περιθώρια:** 2,5 εκατοστά (επάνω, κάτω, δεξιά και αριστερά).
- **παράγραφος:** στοιχημένη (justify / block).
- **γραμματοσειρά:** η προτιμώμενη γραμματοσειρά είναι Times ή Times New Roman (μέγεθος 12), όμως μπορεί να χρησιμοποιηθεί όποια άλλη γραμματοσειρά. Εξαιρέση αποτελεί το εξωτερικό φύλλο καθώς και η πρώτη εσωτερική σελίδα της εργασίας όπου η γραμματοσειρά πρέπει να είναι Times ή Times New Roman και όπου θα πρέπει να αναγράφονται τα εξής στοιχεία:
 1. Τμήμα Τεχνών Ήχου και Εικόνας, Ιόνιο Πανεπιστήμιο. (μέγεθος 20)
 2. <τίτλος της εργασίας> (μέγεθος 18)
 3. <όνομα του Φοιτητή> (μέγεθος 16)

4. <όνομα του επιβλέποντα διδάσκοντα> (μέγεθος 16)
5. Κέρκυρα, <μήνας, έτος> (μέγεθος 14)

Ως προς την μορφή των επιμέρους στοιχείων (τίτλοι, υπότιτλοι, απεικονίσεις κλπ.) ακολουθείται το πρότυπο που δίνεται στο μάθημα **Επιστημονική Μεθοδολογία**.

Εάν το κείμενο της εργασίας πρέπει να κατατεθεί σε έντυπη μορφή (θερμοκολλημένο) τότε θα πρέπει να κατατεθεί και σε ηλεκτρονική μορφή (αρχείο Η/Υ), τόσο πηγαίου χαρακτήρα (π.χ., word document, latex files), όσο και τελικής μορφής (pdf ή ps αρχείο).

Το όποιο λογισμικό αναπτύχθηκε κατά την διεξαγωγή της εργασίας παραδίδεται σε πηγαίο κώδικα μόνο σε ηλεκτρονική μορφή (CD/DVD) στο Παράρτημα της εργασίας.

Παραπομπές στη βιβλιογραφία - Βιβλιογραφία

Οι παραπομπές είναι υποσελίδιες (υποσημειώσεις) στο κάτω μέρος της σελίδας. Όσον αφορά το περιεχόμενο και τον τρόπο παράθεσης της βιβλιογραφίας, έντυπης ή ηλεκτρονικής (διαδίκτυο), είτε στις παραπομπές είτε στο τέλος (παράθεση Βιβλιογραφίας) . Αυτό που απαιτείται από τους φοιτητές είναι να ακολουθούν με συνέπεια έναν ενιαίο τρόπο αναφοράς στις παραπομπές και στη βιβλιογραφία.

Εικόνες, Σχεδιαγράμματα, Γραφήματα, Πίνακες

Πρέπει να είναι ενταγμένα στο κείμενο (συνιστάται) ή να είναι συγκεντρωμένα στο πίσω μέρος της εργασίας, σε παράρτημα. Σε οποιαδήποτε περίπτωση, πρέπει απαραίτητως να φέρουν λεζάντα και να είναι αριθμημένα. Ο αριθμός μπαίνει πριν από το κείμενο της λεζάντας. Η λεζάντα βρίσκεται κάτω σε διαφορετική και μικρότερου μεγέθους γραμματοσειρά από αυτήν του κειμένου. Μέσα στο κείμενο, όταν ο γράφων αναφέρεται πχ σε μία εικόνα , χρησιμοποιεί τον τίτλο του έργου και σε παρένθεση τον αριθμό της εικόνας (λ.χ., «Στο *Μπλέ Γυμνό* (εικ. 5) του Ματίς το μπλε χρώμα αναφέρεται...»). Σε πολλές περιπτώσεις, για μεγάλης έκτασης κείμενα (π.χ. ατομικές και πτυχιακές), χρειάζεται και ευρετήριο Σχημάτων, Πινάκων, κ.λ.π.

Παραρτήματα

Συμπληρωματικά στοιχεία τεκμηρίωσης μπορούν να παραδοθούν σε έντυπη ή ψηφιακή μορφή (CD, DVD) ως Παράρτημα στην εργασία, ή σαν άλλα αντικείμενα (λογισμικό, εγκαταστάσεις, κατασκευές κλπ.). Από το επίπεδο της ατομικής εργασίας ήδη, όπως και στις πτυχιακές, μεταπτυχιακές εργασίες και στις διδακτορικές διατριβές, θα πρέπει να υπάρχει σε παράρτημα και η λίστα των εικόνων ή φωτογραφιών που τεκμηριώνουν το κείμενο (photo credits). Σε αυτήν την περίπτωση ακολουθείται η ήδη υπάρχουσα αρίθμηση, και οι πηγές από τις οποίες αυτές αντλήθηκαν (τίτλος δημοσίευσης, αριθμός εικόνας, αριθμός σελίδας). Στην περίπτωση ερευνητικού χαρακτήρα εργασιών (μεταπτυχιακή εργασία, διδακτορική διατριβή, ίσως και σε κάποιες ατομικές εργασίες), σε ορισμένες περιπτώσεις τίθεται και ζήτημα πνευματικών δικαιωμάτων.

Έκταση Εργασίας

Η έκταση μιας εργασίας είναι ανάλογη του επιπέδου σπουδών στο οποίο βρίσκεται ο φοιτητής και ορίζεται από τους σχετικούς κανονισμούς. Συνήθως μια προπτυχιακή εργασία δεν υπερβαίνει τις 12 σελίδες και μία ατομική τις 30. Για την πτυχιακή, μεταπτυχιακή εργασία και τη διδακτορική διατριβή, βλ. αντίστοιχους κανονισμούς. Η τήρηση ή μη του ορίου λέξεων ή σελίδων που ορίζεται από τον αντίστοιχο κανονισμό, αποτελεί επίσης κριτήριο αξιολόγησης της εργασίας. Δηλαδή, ο φοιτητής κρίνεται και από το κατά πόσον μπορεί να αναπτύξει το θέμα και να οργανώσει τα επιχειρήματα και τις ιδέες του στη προβλεπόμενη έκταση.

Παρουσίαση της εργασίας

Σε περίπτωση που πρέπει να παρουσιαστεί η εργασία σε ακροατήριο χρησιμοποιείται ηλεκτρονική μέθοδος (π.χ. σε Power Point ή αντίστοιχο μέσο) και η ηλεκτρονική έκδοση της παρουσίασης κατατίθεται και αυτή στην Γραμματεία ή στον εκάστοτε Διδάσκοντα μαζί με το τελικό κείμενο της εργασίας.

II. Δομή Εργασίας

Σε συνεννόηση με τον διδάσκοντα αποφασίζεται η δομή μιας εργασίας. Ενδεικτικά, όμως, μία εργασία μπορεί να έχει την εξής δομή:

Τίτλος

Ο τίτλος πρέπει να εκφράζει σύντομα αλλά με την μεγαλύτερη δυνατή σαφήνεια το ακριβές αντικείμενο της εργασίας. Τυχόν υπότιτλος εμβαθύνει ή εξειδικεύει το θέμα που δηλώνεται στον τίτλο.

Συνοπτική Περίληψη (Abstract)

Περιγράφεται συνοπτικά όλο το περιεχόμενο της εργασίας (περίπου 100 λέξεις).

Περίληψη

Περιγράφεται όλο το περιεχόμενο της εργασίας (μία παράγραφος των περίπου 100 λέξεων ανά κεφάλαιο). Δίνεται έμφαση στα Συμπεράσματα. Η Περίληψη συντάσσεται τελευταία, δηλαδή μετά από όλα τα Κεφάλαια της εργασίας.

Πίνακας Περιεχομένων

Εμπεριέχει όλους τους τίτλους – υπότιτλους των κεφαλαίων της εργασίας (από την Εισαγωγή έως την Βιβλιογραφία και τα Παραρτήματα). Στην ουσία περιγράφουν την δομή της εργασίας με αναφορά στην σελιδαρίθμηση.

Εισαγωγή

Η εισαγωγή είναι το πρώτο Κεφάλαιο της Εργασίας (ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1: Εισαγωγή). Έχει σαν σκοπό να κατατοπίσει τον αναγνώστη για τα κύρια σημεία της εργασίας. Περιλαμβάνει τα εξής:

- **Αντικείμενο**

Δίνεται το αντικείμενο της εργασίας (δηλ. το θέμα προς εφαρμογή, έρευνα, μελέτη κλπ).

- **Πεδίο εφαρμογής (για προπτυχιακές & πτυχιακές εργασίες) ή πεδίο έρευνας (για μεταπτυχιακές εργασίες και διδακτορικές διατριβές)**

Περιγράφεται το πεδίο στο οποίο εντάσσεται το αντικείμενο της εργασίας, με κριτική ανάλυση ως προς υπάρχουσες αντίστοιχες εργασίες (με παραπομπές στη σχετική βιβλιογραφία), έτσι ώστε να προκύπτει η αναγκαιότητα διεξαγωγής της εργασίας.

- **Στόχος της εργασίας**

Περιγράφεται ο τελικός στόχος της εργασίας (π.χ. η εφαρμογή μιας μεθοδολογίας, η ανάπτυξη τεχνολογικής αριστείας, η τεκμηρίωση μιας υπόθεσης εργασίας, η διερεύνηση ενός ερευνητικού χαρακτήρα ερωτήματος κλπ).

- **Ορισμοί**

Δίνονται ορισμοί και επεξηγήσεις των βασικών εννοιών στις οποίες στηρίζεται η εργασία.

- **Μεθοδολογία**

Περιγράφονται οι αρχές της μεθοδολογίας της εργασίας και γίνεται αναφορά στα υπό εξέταση στοιχεία και στις χρησιμοποιούμενες μεθόδους (βιβλιογραφική έρευνα, διαδικτυακή έρευνα, συνεντεύξεις, στατιστική έρευνα/εργαλεία, μελέτες περίπτωσης, πειράματα, κλπ). Ειδικότερα, για να βοηθηθεί ο αναγνώστης να αντιληφθεί την επιχειρηματολογία της εργασίας, γίνεται σύντομη αναφορά στα επί μέρους θέματα που πρέπει να αναπτυχθούν, κατά σειρά. Κάθε ξεχωριστό θέμα μπορεί να αποτελεί ξεχωριστό κεφάλαιο, στοιχειοθετώντας έτσι τον αριθμό των κεφαλαίων που θα αποτελούν το κύριο μέρος (ανάπτυξη) της εργασίας.

Ανάπτυξη

Σύμφωνα με την προτεινόμενη μεθοδολογία αναλύεται το πρόβλημα/ζήτημα σε επί μέρους σημεία και περιγράφεται πλήρως το κάθε στάδιο για την ολοκλήρωση της εργασίας. Η ανάπτυξη μπορεί να περιλάβει όσα κεφάλαια χρειάζονται για την άρτια και ολοκληρωμένη περιγραφή. Κάθε κεφάλαιο εστιάζει ως επί το πλείστον σε ένα σημείο, ή σε ένα επί μέρους θέμα, ή διαδικασία, ή ολοκληρωμένο επιχείρημα, ή ένα πείραμα, ή μία μελέτη περίπτωσης κλπ. Για παράδειγμα: (Ανάλυση, Σύνθεση/Σχεδιασμός, Εφαρμογή/Κατασκευή, Τεκμηρίωση).

Συμπεράσματα

Σε αυτό το κεφάλαιο παρουσιάζονται τα συμπεράσματα της εργασίας, που προκύπτουν από τα αποτελέσματα των κεφαλαίων της ανάπτυξης. Στην τελευταία παράγραφο γίνεται αξιολόγηση για το κατά πόσο επιτεύχθηκαν οι στόχοι της Εργασίας.

Προσοχή: τα Συμπεράσματα, ένα από τα πιο δύσκολα μέρη της εργασίας, όπως και η Εισαγωγή, συχνότατα αντιμετωπίζονται ως μία σύννοψη των ήδη γραφθέντων, κάτι που δίνεται στην Περίληψη. Τα Συμπεράσματα πρέπει να 'απαντούν' ή να τοποθετούνται στα υπό έρευνα ερωτήματα και στους στόχους που έχουν τεθεί στην Εισαγωγή.

Τα Συμπεράσματα, λόγω της δυσκολίας τους, συνιστάται να γράφονται μετά την ολοκλήρωση της πρώτης, τουλάχιστον, μορφής της εργασίας.

Προτάσεις

Είναι το τελευταίο κεφάλαιο της εργασίας στο οποίο προτείνεται όποια μελλοντική ανάπτυξη για να επιτευχθεί μία σε βάθος ολοκλήρωση του θέματος της Εργασίας. Το κεφάλαιο αυτό περιλαμβάνεται στην εργασία μόνο στην περίπτωση που προκύπτει ότι ο συνολικός στόχος της εργασίας δεν έχει ολοκληρωθεί, ή ότι από τα αποτελέσματα της εργασίας διαφαίνεται ότι χρειάζεται συμπληρωματική έρευνα στην θεματική περιοχή της εργασίας.

Βιβλιογραφία

Για τις βιβλιογραφικές αναφορές πρέπει να ακολουθείται ένα από τα διεθνώς διαδεδομένα πρότυπα. Προτείνεται το πρότυπο του Chicago Manual of Style. Αυτό έχει πολλές παραλλαγές, από τις οποίες μια απλή, σαφής και εύχρηστη είναι η Chicago Manual of Style 15th B, που χρησιμοποιείται στις περισσότερες από τις εκδόσεις του MIT Press.

Περιγραφές του προτύπου αυτού βρίσκονται στο διαδίκτυο:

<http://library.williams.edu/citing/styles/chicago2.php>

<http://www.calstatela.edu/library/guides/3chicago.pdf>

Στις τεχνολογικού χαρακτήρα εργασίες τα πρότυπα που χρησιμοποιούνται είναι τα Harvard Style ή Numeric System. Το τελευταίο είναι πιο διαδεδομένο. Ο κάθε διδάσκων διατηρεί το δικαίωμα να ζητάει από το φοιτητή να ακολουθεί τον τρόπο που εκείνος νομίζει καλύτερο.

Στην περίπτωση που γίνεται παραπομπή σε πηγή στο διαδίκτυο, εάν αυτή είναι ψηφιοποιημένη έντυπη πηγή (π.χ. επιστημονικό περιοδικό, μονογραφία, λεξικό που έχουν ψηφιοποιηθεί και είναι προσβάσιμα με συνδρομή στο διαδίκτυο), τότε, παρατίθεται η πηγή ως έντυπη, με τον τρόπο βιβλιογραφικής παραπομπής που ακολουθείται στο σύνολο της εργασίας, και ακολουθεί η διεύθυνση της ιστοσελίδας και η ημερομηνία τελευταίας πρόσβασης. Στις περισσότερες περιπτώσεις η ίδια η πηγή (βλ. λ.χ. GroveArt) παραθέτει οδηγίες για τον τρόπο παράθεσης.

Παραρτήματα

Κάθε ένα παράρτημα έχει τίτλο (ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Α: <τίτλος>) και εμπεριέχει την λεπτομερή επιμέρους τεκμηρίωση της εργασίας, όπως πίνακες, κώδικα λογισμικού (σε ηλεκτρονική μορφή), αποτελέσματα πειραμάτων, βίντεο, φωτογραφίες, καλλιτεχνικό έργο, λίστα συντομογραφιών κλπ.

III. Χαρακτηριστικές Ποιότητες Επιστημονικού Κειμένου

Συντομία (οικονομία έκφρασης)

Να αποφεύγονται περιττές εκφράσεις-προτάσεις. Ένας απλός τρόπος για να διακρίνει κανείς ένα περιττό στοιχείο είναι να ρωτήσει πρώτον εάν το στοιχείο δίνει συγκεκριμένη πληροφορία, και δεύτερον, αν μπορεί η πληροφορία αυτή να τεκμηριωθεί με σχόλια, παραδείγματα, ή επιχειρηματολογία. Η οικονομία επιτυγχάνεται, βέβαια, μέσα από την επεξεργασία του κειμένου μας και προϋποθέτει ευχέρεια ή εξάσκηση στη χρήση του λόγου.

Ευκρίνεια

Η συντακτική δομή των προτάσεων να είναι όσον το δυνατόν πιο απλή γίνεται. Στην κατανόηση, επίσης, βοηθά να δίνονται παραδείγματα που συγκεκριμενοποιούν και περιγράφουν γενικές προτάσεις ή αφηρημένες έννοιες.

Ακρίβεια

Εκφράσεις απροσδιόριστου ή γενικού χαρακτήρα αποφεύγονται. Αντίθετα επιδιώκεται η χρήση κατά το δυνατόν συγκεκριμένων όρων.

Λογική Επιχειρηματολογία

Κάθε επί μέρους συμπέρασμα της εργασίας πρέπει να στηρίζεται σε λογική επιχειρηματολογία.

Επαρκής Τεκμηρίωση

Οι θέσεις που αναφέρονται στο κείμενο πρέπει να τεκμηριώνονται α) με λεκτικά επιχειρήματα ή με εικόνες, με παραδείγματα ή συγκεκριμένες πληροφορίες (π.χ. με χρήση μαθηματικής λογικής), β) με παραπομπές στη βιβλιογραφία. Η παραπομπή στη βιβλιογραφία εισάγεται στο σημείο ακριβώς του κειμένου, το οποίο τεκμηριώνει, και παραπέμπει στην βιβλιογραφία που βρίσκεται στο τέλος της εργασίας. Αν βρίσκεται στο τέλος της πρότασης, τότε εισάγεται μετά την τελεία.

IV. Παραπομπές στο Διαδίκτυο

Οι παρακάτω διευθύνσεις παραπέμπουν σε ιστοσελίδες με χρήσιμες συμβουλές για την συγγραφή εργασιών. Κατ' επέκταση συμπεριλαμβάνονται και ιστοσελίδες που αναφέρονται στην συγγραφή διδακτορικών διατριβών, καθώς και αυτές περιλαμβάνουν στοιχεία γενικά χρήσιμα για την συγγραφή επιστημονικών εργασιών.

Επιστημονικές Εργασίες:

http://utopia.duth.gr/~soikonom/MANUAL_GIA_PTYXIAKH.pdf

<http://web.mit.edu/writing/index.html>

<http://libraries.mit.edu/tutorials/general/index.html>

<http://web.mit.edu/wac/writing/weblinks.html>

<http://owl.english.purdue.edu/owl/>

<http://owl.english.purdue.edu/workshops/hypertext/ResearchW/index.html>

<http://owl.english.purdue.edu/internet/owls/writing-labs.html>

<http://owl.english.purdue.edu/owl/resource/545/01/>

<http://www.mhhe.com/mayfieldpub/tsw/home.htm>

www.ai.uga.edu/mc/howtowrite/howtowrite.pdf

<http://www.aresearchguide.com/1steps.html>

<http://www.unc.edu/depts/wcweb/handouts/thesis.html>

<http://www.charleslipson.com/How-to-write-a-thesis.htm>

<http://www.ma-dissertations.com/blog/writing-a-dissertation/how-to-write-a-thesis-statement-%E2%80%93-basic-things-that-you-need-to-know/432>

http://www.ldeo.columbia.edu/~martins/sen_sem/thesis_org.html

Διδακτορικές Εργασίες

<http://www.phys.unsw.edu.au/~jw/thesis.html#outline>

<http://homes.cerias.purdue.edu/~spaf/Archive/dec.html>

<http://www.learnerassociates.net/dissthes/>

<http://www.amazon.com/Authoring-PhD-Thesis-Doctoral-Dissertation/dp/1403905843>

<http://www.amazon.co.uk/Your-PHD-Thesis-Revise-Studymates/dp/1842850709>

<http://www.cs.toronto.edu/~sme/presentations/thesiswriting.pdf>

V. Βιβλιογραφία

Strunk, William, E. B. White, and Maira Kalman. 2007. The elements of style. New York: Penguin Press.